

Folkhögskolornas läroplan för hållbarhetskompetens

Utbildningshelhetens namn:

Hållbarhetskompetens

Inledning:

Utbildningshelheten Hållbarhetskompetens utgör en del av folkhögskolornas utbildningshelhet Vuxenkompetens: Grundläggande färdigheter och nyckelfärdigheter för arbetslivet. Utbildningen har utvecklats i ett samarbetsprojekt under år 2023 mellan folkhögskolornas sakkunniga och intressentgrupper; Kompetens för vuxna- utvecklande av folkhögskolornas utbildningar gällande grundläggande färdigheter och digifärdigheter. Utbildningshelheten eller delar av den kan erbjudas i olika folkhögskolor i hela landet.

Utbildningshelheten Hållbarhetskompetens består av sju olika kurser, var och en omfattande en studiepoäng. Kurserna kan också avläggas separat: Energieffektivt boende, Främjande av cirkulär ekonomi, Hållbar mobilitet, Den medvetna konsumenten, Planetär kost, Den aktiva aktören och Ekonomisk färdighet. Från och med år 2024 kan man vid folkhögskolorna bevilja den fria bildningens nationella kompetensmärke till den som avlagt kursen eller på annat sätt visat sitt kunnande. I den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF), motsvarar kompetens som uppnåtts under utbildningen nivån 3.

Mål:

Utbildningens mål är att stärka den studerandes beredskap att leva på ett hållbart sätt och agera ansvarsfullt. Utbildningen förstärker hållbarhetsfärdigheter som deltagaren behöver i vardagen och i arbetslivet, såsom att t. ex förstå och använda miljömedvetenhet och principer för hållbar utveckling. Utbildningen har som mål att öka studerandenas självförtroende och deras tro på sin förmåga, och att sporra de studerande till att ta tag i nya utmaningar. Man kan dra nytta av kunnande som uppnåtts under kursen i arbetslivet och i organisationer som i sin verksamhet strävar till att beakta miljöaspekter.

Förverkligande:

I utbildningen kopplas lärande till den studerandes egna val och ämnen behandlas utgående från kunskap, färdigheter och inställning. Man bygger under utbildningen en grund för hållbara val i vardagen genom att reflektera över de vardagliga gärningarnas tidsmässiga dimension. Granskning ur flera perspektiv hjälper till att finna ekologiska och etiskt hållbara alternativ nu och i framtiden.

Efter att ha avlagt utbildningshelheten kan den studerande i sin vardag göra miljömässigt hållbara val gällande boende, mobilitet, ätande, återvinning, konsumtion och ekonomi. Den studerande förstår att hållbarhet innebär långsiktigt agerande vars betydelse föds genom insikt: allas agerande har betydelse och ur små gärningar föds stora rörelser vars verkningar bär långt.

Handledning och stöd:

Principer för socialpedagogisk handledning används inom utbildningen. Hit hör exempelvis dialogbaserade möten, samverkan, förståelse för gemenskapers betydelse i livet samt att man tar i beaktande övriga viktiga miljöer och element i de studerandes liv.

Studerandehandledning förverkligas individuellt och med utgångspunkt i den studerande med beaktande av hans behov och kunnande. Man stödjer den studerande i att identifiera sitt eget kunnande och till detta avsätts behövlig tid i utbildningen.

Bedömning:

Utbildningen bedöms kontinuerligt och man bedömer både inlärningsprocessen och inlärningsresultaten. Alla kurser bedöms enligt skalan godkänd-underkänd. I bedömningen jämförs den studerandes kunnande med kursvisa läromål och bedömningskriterier.

Kursvisa uppgifter

Energieffektivt boende, 1 sp

Beskrivning

Under kursen utreder man fakta kring förbrukning av energi och vatten i hushåll och vilka möjligheter det finns för att spara energi och vatten.

Undervisningens mål

Efter avslutat studieavsnitt kan den studerande

- identifiera förbrukning av energi i hushållet
- veta vad energiförbrukningen består av
- känna till de centrala måttenheterna för energiförbrukning (kWh, m³, oC)
- känna till åtgärder för att minska egen energi- och vattenförbrukning i hushållet
- förstår hur handlingar idag inverkar i ett längre tidsperspektiv
- känna till olika sätt att producera energi

Centralt innehåll

- att bekanta sig med sätt på vilka elektricitet och uppvärmningsenergi produceras
- efter kursen kan den studerande bättre välja hållbar energi

Bedömning av kunnande

Kunnande bedöms enligt skalan godkänd/underkänd.

Bedömningskriterier för godkänt resultat

- Den studerande kan namnge till vad hen förbrukar energi.
- Den studerande kan bedöma hur mycket energi hen förbrukar.
- Den studerande kan välja åtgärder för att minska elförbrukningen.
- Den studerande kan berätta vad vattenförbrukning består av.
- Den studerande kan namnge åtgärder för att förminska vattenförbrukningen.
- Den studerande kan namnge olika sätt att producera förnybar och icke-förnybar energi.
- Den studerande kan namnge metoder för energisparande.

Främjande av cirkulär ekonomi, 1 sp

Beskrivning

Under kursen bekantar man sig med cirkulär ekonomi och prioriteringsordning samt blir förtrogen med hushållets avfallsfraktioner och hur de sorteras. Man bekantar sig med avfallsrådgivningstjänster och söker information om återvinningsmöjligheter inom sitt bostadsområde. Efter kursen kan den studerande bättre uppmärksamma den cirkulära ekonomins betydelse och nyanvändning av material när hen gör sina val.

Undervisningens mål

Efter avslutat studieavsnitt kan den studerande

- förstå begreppen cirkulär ekonomi och prioritetsordning
- förstå varför återvinning av material lönar sig
- känna till hushållets vanligaste avfallsfraktioner
- veta var de olika avfallsfraktionerna kan deponeras
- söka uppgifter om avfallsrådgivningstjänster
- söka information om återvinningsmöjligheter och reparationstjänster
- särskilja engångsprodukter från hållbarare alternativ

Centralt innehåll

- begreppet cirkulär ekonomi och prioritetsordning.
- avfallsfraktioner som uppstår i hushåll och sortering av dessa.
- att bekanta sig med avfallsrådgivningstjänster och återvinningsmöjligheter på eget område.

Bedömning av kunnande

Kunnande bedöms enligt skalan godkänd/underkänd.

Bedömningskriterier för godkänt resultat

- Den studerande kan förklara begreppet cirkulär ekonomi
- Den studerande kan ge exempel på hantering på de olika nivåerna enligt prioritetsordning
- Den studerande kan räkna upp fördelar för miljön och för hen själv som uppkommer genom återvinning
- Den studerande kan namnge avfallsfraktioner som uppstår i hushållet
- Den studerande kan ge exempel på var de i hemmet sorterade avfallet kan deponeras
- Den studerande kan berätta vilken typ av information man kan få från avfallsrådgivningen
- Den studerande kan namnge återvinnings- och reparationstjänster
- Den studerande kan ge exempel på engångsprodukter och på hållbara och reparationstålga produkter.

Hållbar mobilitet, 1 sp

Beskrivning

Under kursen bekantar man sig med hållbara sätt att resa och förflytta sig från en plats till en annan. Vi utreder miljöpåverkan gällande det egna sättet att resa och på basis av det identifierar vi hållbarare sätt som är lämpliga för en själv att använda. Vidare granskas under kursen utlandsresors andel av utsläpp. Efter kursen är den studerande medveten om den hållbara mobilitetens betydelse för miljön.

Undervisningens mål

Efter avslutat studieavsnitt kan den studerande

- identifiera för hen själv lämpliga hållbara sätt att resa och förflytta sig.
- förstå principerna bakom kostnaderna för privatbilism.
- känna till miljökonsekvenser för de vanligaste sätten att resa och förflytta sig.
- vara förtrogen med principen- Den som förorenar skall betala.

Centralt innehåll

- hållbara sätt att resa och förflytta sig.
- miljökonsekvenser för egna resor och för en själv lämpliga sätt att resa mer hållbart.
- utsläpp orsakade av privatbilism och driftskostnader för bilism.
- utlandsresornas andel av utsläpp som uppstår av mobilitet.

Bedömning av kunnande

Kunnande bedöms enligt skalan godkänd/underkänd.

Bedömningskriterier för godkänt resultat.

- Den studerande kan namnge olika ur miljösynpunkt hållbara sätt att resa och förflytta sig
- Den studerande kan förklara miljöbelastningen för olika sätt att resa
- Den studerande kan identifiera för hen själv lämpligaste val som svarar mot egna resandebehov
- Den studerande kan ge exempel på grunder för beskattning av privatbilism
- Den studerande kan ge exempel på miljöpåverkan förorsakad av flyg-, fartygs-, och tågtrafik.
- Den studerande kan förklara vad principen Den som förorenar skall betala innebär

Den medvetna konsumenten, 1 sp

Beskrivning

Under kursen reder vi ut hur och varför vi konsumerar. Man strävar till att öka förståelsen för konsekvenserna av konsumtionens hela livscykel, lär sig mer om alternativa sätt för anskaffning av varor och om reparations- och renoveringstjänster. Under kursen blir man förtrogen med etiska frågor gällande konsumtion och med hur den egna konsumtionsidentiteten byggs upp. Efter kursen kan den studerande göra mer ansvarsfulla val och bygga upp sin konsumtionsidentitet i en hållbarare riktning.

Undervisningens mål

Efter avslutat studieavsnitt kan den studerande

- känna till hållbara sätt att göra anskaffningar för eget behov.
- identifiera en ansvarsfull produkt.
- bedöma sin egna konsumtion ur ett etiskt och ekologiskt perspektiv.
- förstå sambandet mellan konsumtion och användningen av jordens naturresurser.

Centralt innehåll

- begreppet konsumtion
- konsekvenser av konsumtionens livscykel
- alternativ konsumtion
- etiska frågor förknippade med konsumtion
- den egna konsumtionsidentiteten

Bedömning av kunnande

Kunnande bedöms enligt skalan godkänd/underkänd.

Bedömningskriterier för godkänt resultat.

- Den studerande kan ge exempel på sina nödvändiga behov.
- Den studerande kan namnge olika alternativa anskaffningsmetoder (ny, begagnad, reparation av befintlig).
- Den studerande kan identifiera certifikat för ansvarsfull konsumtion.
- Den studerande kan namnge etiska perspektiv förknippade med konsumtion.
- Den studerande kan namnge råvaror som använts i en produkt.
- Den studerande kan namnge en produkt eller en komponent av den och redogöra för produktionsländer, produktionssätt och fraktrutter.
- Den studerande kan berätta om miljökonsekvenser för användning av produkten och för avveckling av användning.

Planetär kost, 1 sp

Beskrivning

Under kursen blir man bekant med grunderna för planetär kost. Man lär sig en mångsidig och måttlig användning av råvaror vid matlagning. Den studerande observerar den egna matkonsumtionen och mängden matsvinn. Efter kursen kan den studerande planera sina matinköp på ett sätt som är hållbart med tanke på eget välmående och ekonomi samt miljön.

Undervisningens mål

Efter avslutat studieavsnitt kan den studerande

- känna grunderna för planetär kost.
- identifiera vegetabiliska råvaror.
- veta var man finner recept för vegetarisk matlagning.
- förstå betydelsen av att minimera matsvinn.
- planera matinköp enligt behov.
- förvara mat på ett korrekt sätt.

Centrala innehåll

- Grunderna i planetär kost
- En mångsidig användning av råvaror vid matlagning
- Den egna matkonsumtionen och mängden matsvinn som uppstår.

Bedömning av kunnande

Kunnande bedöms enligt skalan godkänd/underkänd.

Bedömningskriterier för godkänt resultat.

- Den studerande kan ge exempel på den planetära kostens nytta för miljön.
- Den studerande kan ge exempel på matvaror med hjälp av vilka hen kan laga en måltid som följer planetär kost.
- Den studerande kan namnge olika vegetabiliska proteinkällor.
- Den studerande kan välja tre för hen lämpliga vegetariska matrecept.
- Den studerande kan bedöma åtgången av matvaror.
- Den studerande kan göra en inköpslista.
- Den studerande kan tolka förpackningsmärkningar och förvaringsinstruktioner.

Ekonomisk färdighet, omfattning, 1 sp

Beskrivning

Under kursen lär sig den studerande att hantera sin egen ekonomi på ett effektivt och ansvarsfullt sätt, t. ex genom att kartlägga sina egna inkomster och utgifter, göra upp en budget och reflektera över förnuftig användning av pengar. Vi funderar på risker med skuldsättning och möjligheter att undgå onödig skuldsättning. Efter kursen kan den studerande bättre ta principerna för hållbar utveckling i beaktande i sina inköpsbeslut.

Undervisningens mål

Efter avslutat studieavsnitt kan den studerande

- veta, på en månatlig nivå, vad de egna inkomsterna och utgifterna består av.
- veta vilka utgifter som är obligatoriska och regelbundna.
- veta hur man gör upp en budget.
- bekanta sig med olika former av sparande.
- identifiera sätt att minska sin egen konsumtion
- identifiera risker med skuldsättning.
- identifiera ekonomiska fördelar med hållbar konsumtion.

Centralt innehåll

- hantering av den egna ekonomin på ett effektivt och ansvarsfullt sätt
- kartläggning av de egna inkomsterna och utgifterna
- att göra upp en budget och förnuftig användning av pengar
- risker med skuldsättning och sätt att undvika onödig skuldsättning
- beaktande av principerna för hållbar utveckling i inköpsbeslut

Bedömning av kunnande

Kunnande bedöms enligt skalan godkänd/underkänd.

Bedömningskriterier för godkänt resultat.

- Den studerande kan uppskatta sina totala månatliga inkomster.
- Den studerande kan namnge obligatoriska utgifter.
- Den studerande kan lista regelbundet återkommande utgifter.
- Den studerande kan under handledning göra upp en budgetplan för det egna hushållet.
- Den studerande kan bedöma storleken på den summa hen kan lägga undan och spara varje månad.
- Den studerande ger exempel på nödvändig, oundviklig och onödig konsumtion.
- Den studerande ger exempel på olika kredittyper.
- Den studerande kan med exempel berätta om reella kostnader för krediter.

- Den studerande kan, i ett längre tidsperspektiv, jämföra kostnader för ett billigt engångsköp med kostnader för ett hållbarare men dyrare inköp.

Den aktiva aktörer, 1 sp

Beskrivning

Inom utbildningen bekantar man sig med olika former av medborgardeltagande. Man granskar betydelsen av egna val både inom närsamhället och ur ett globalt perspektiv.

Undervisningens mål

Efter avslutat studieavsnitt kan den studerande:

- känna till begreppet medborgardeltagande och medborgarpåverkan
- känna till olika former av påverkan och deras betydelse
- veta vad mänskliga rättigheter är
- vara medveten om sin betydelse som en del av helheten
- uppmuntras att aktivt delta i diskussionen

Centralt innehåll

- former för medborgardeltagande:
- egna val i vardagen,
- konsumentpåverkan
- deltagande i politiskt beslutsfattande,
- de mänskliga rättigheterna som styrande grund för processer i världen.
- efter avslutad kurs känner den studerande bättre till sina egna möjligheter till påverkan.

Bedömning av kunnande

Kunnande bedöms enligt skalan godkänd/underkänd.

Bedömningskriterier för godkänt resultat

- Den studerande kan med egna ord berätta vad medborgardeltagande innebär
- Den studerande kan ge exempel på olika former av medborgardeltagande
- Den studerande kan berätta vad man menar med mänskliga rättigheter
- Den studerande kan namnge betydelsen av egna val
- Den studerande kan namnge nyttan av hållbara val med tanke på en hållbar framtid
- Den studerande kan lyssna på andras åsikter och uttrycka sina egna åsikter